

Oriveden leikkipuistojen kehittämissuunnitelman esittely

Työryhmä:

Laatija: Rakennetun
ympäristön (Hortonomi)
AMK asiantuntijaharjoittelija
Tiina Karttunen 6/2023

Kuvat: Tiina Karttunen

Paikkatietoaineisto/Kartat:
Harri Lehen ja Tiina
Karttunen

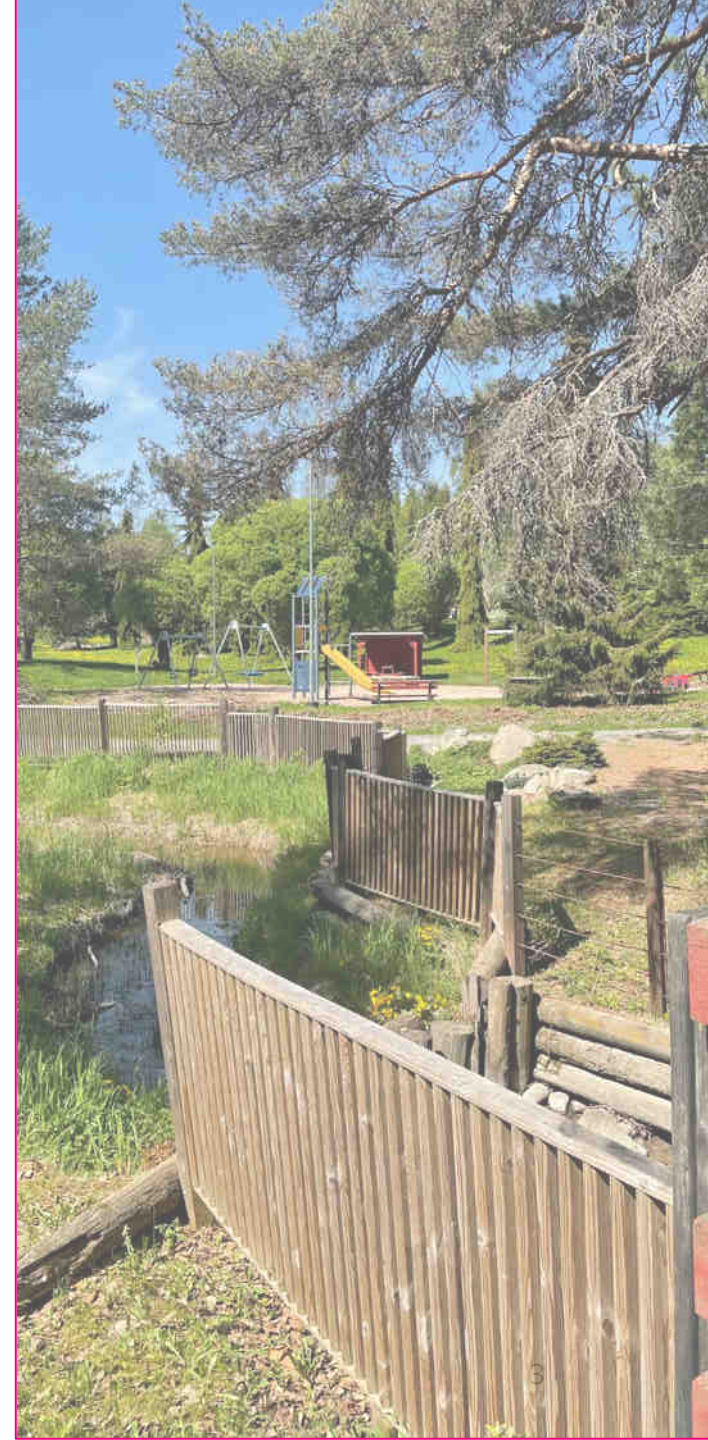
Leikkipaikkasuunnitelman
ohjaus: Kaupunginpuutarhuri
Katriina Vuorikivi, Puistot ja
yleiset alueet

Yhteistyössä: Tilapalvelut,
Jaana Rajantaus.

Leikkipuistosuunnitelman tavoitteet

- Vastata 2020 marraskuussa hyväksytyyn valtuustoaloitteeseen leikkipuistojen systemaattisesta ja osallistavasta pitkän aikavälin suunnitelmasta.
- Vuosille 2023–2030 laadittava kehittämissuunnitelman tarkoitus on olla monivuotinen pohja Oriveden leikkipuistojen kehittämiseen, suunnitteluun, rakentamiseen ja ylläpitämiseen.
- Leikkipuistojen kehittämissuunnitelmassa määritetään nykytilanteen pohjalta:
 - palveluverkoston kattavuus
 - yksittäisten leikkipuistojen laatu
 - kehittämistarpeet
 - tavoitemitoitus
 - peruskunnostuksen tarve
 - ehdotukset uusille leikkipuistoille.
- Leikkipaikkasuunnitelman päivittämistä on arvioitava vuosittain tarpeen mukaan.

Osallistaminen

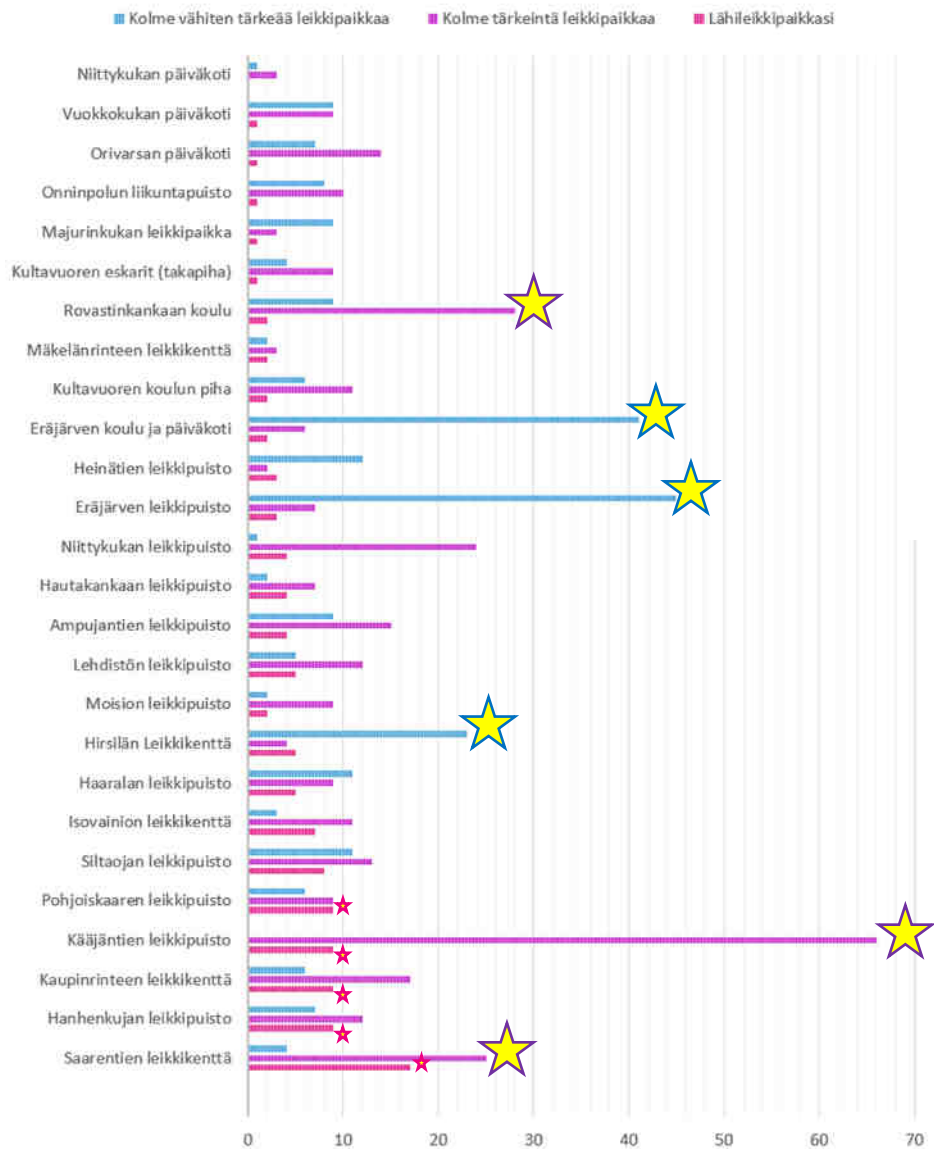
Leikkipaikkoja koskeva kuntalaiskysely teetettiin syksyllä 2022.

- Leikkipaikkojen käyttäjille on annettu mahdollisuus osallistua suunnittelutyöhön Oriveden kaupungin nettisivuilla julkaistulla leikkipaikkoja koskevaan kuntalaiskyselyyn vastamaalla.
- Vastaajia yhteensä 116, joista osa aikuisista edusti myös perheen lapsia.
- Kyselyssä kartoitettiin mm.
 - vastaajan ikä
 - leikkipuistojen käyttö
 - mieleinen tekeminen leikkipaikoilla
 - teemoista
 - referenssit muista leikkipaikoista
 - vapaa sana.
- Kyselyssä nousi vahvasti esiin toiveet puistojen monipuolisuudesta ja kiipeilyvälineitä toivottiin reilusti lisää.
- Teemoiksi nousi tärkeimmäksi esiin luonto- ja eläinteemat.
- Leikkipuistoilta toivottiin yleisellä tasolla eri-ikäisten huomioimista ja leikkivälineiden osalta monipuolisuutta.
- Uusia leikkipuistoja toivottiin Oripohjan alueelle, Kirkkolahteen ja syrjäisimmille alueille.

Osallistaminen

LEIKKIPUISTOJEN KÄYTTÖ

Mieleistä tekemistä leikkiapaikalla

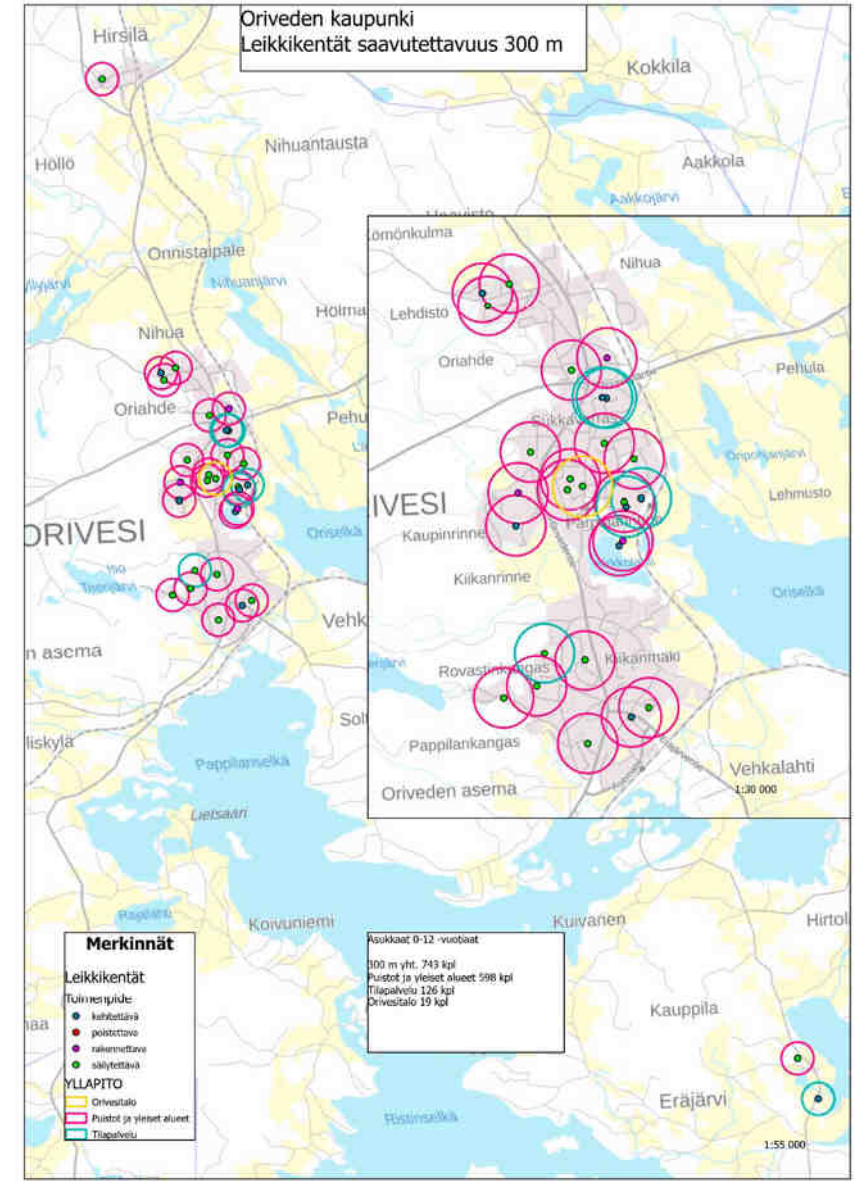
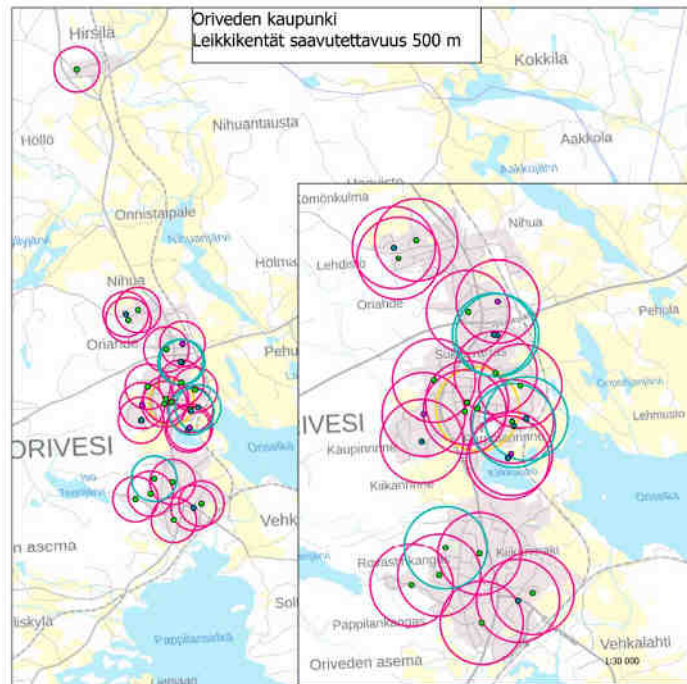

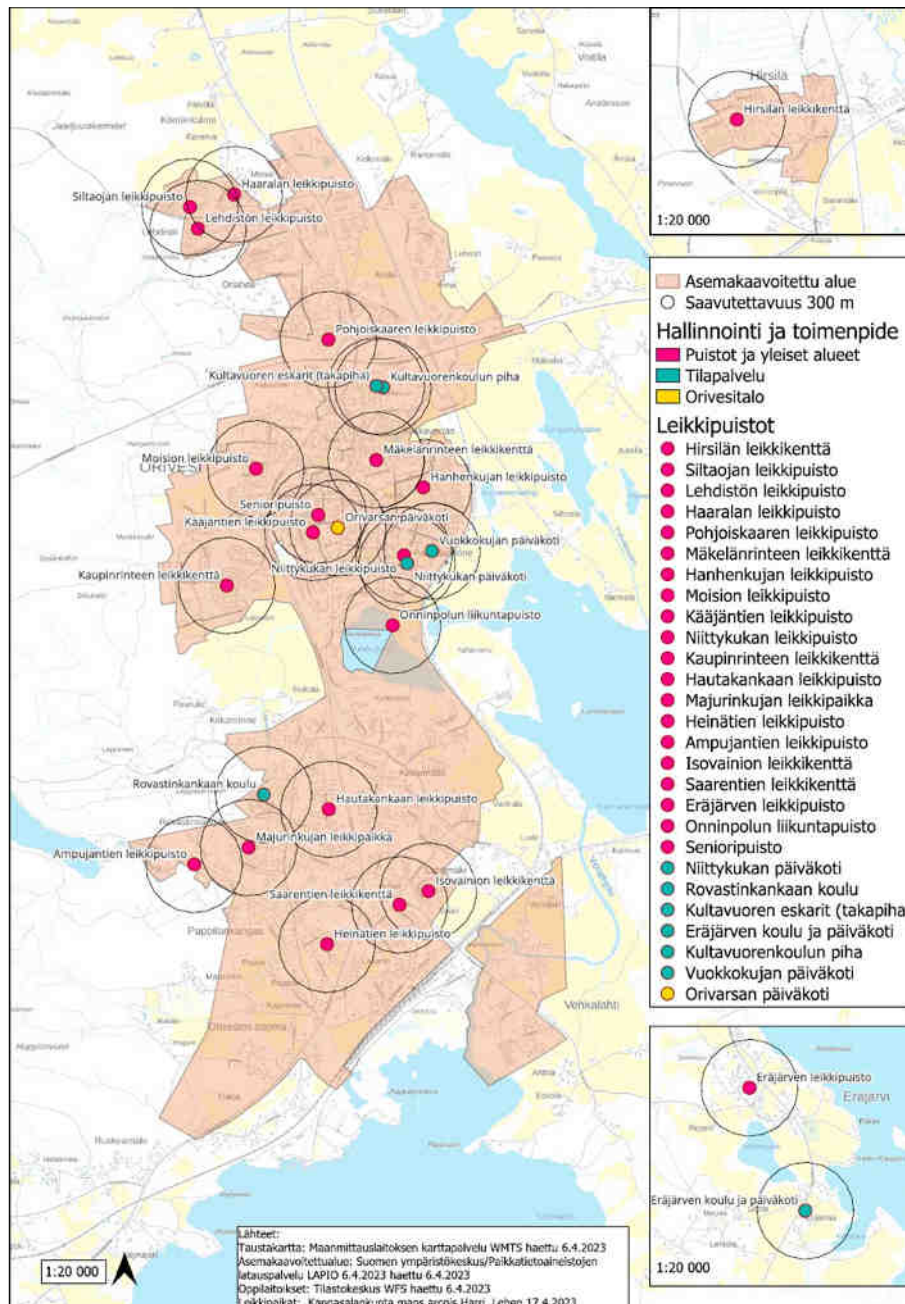
- Leikkiapuisto Fiskarsissa
- Tuurenpuisto, Nokia
- Velhonpuisto, Nokia
- Vääksyn Kanavapuisto
- Kangaslammen elämyspuisto, Jyväskylä
- Rovaniemen joulupukin pajakylä
- Pelle Hermanninpuisto, Pori
- Monitoimipuisto (Esim. pallopeti)
- Liikennepuisto
- Frisbeegolf puisto
- Ideapark Lempäälä
- Putunpuiston keskusleikkiapaikka, Nokia
- Keinusaari, Hämeenlinna
- Mäkimatin leikkiapuisto, Jyväskylä
- Nuutinpuisto Jyväskylä
- Ikean (TRE) uusi leikkialue
- Perhepuistot
- Parkour puisto
- Sisäleikkiapuisto
- Kuntoiluapuisto

Leikkipaikkaverkoston nykytilanne

- Leikkipaikkaverkostoa tarkastellessa voidaan todeta, että leikkipaikkojen määrä Orivedellä on hyvä asiakaslukuun suhteutettuna. On kuitenkin huomioitava, verkostoa parantava tekijä viime vuosien aikana on ollut väestömäärän lasku.
- Saavutettavuutta on tarkasteltu etäisyyksiä mittaamalla niin, että lähileikkipaikaksi kutsutaan 300 metrin säteellä saavutettavaa leikkipaikkaa ja alueleikkipaikaksi 500 m säteellä saavutettavaa leikkipaikkaa.

Palvelun tarjoaja - Puistot ja yleiset alueet

- Ylläpitää Orivedellä 18 yleistä leikkipaikkaa, senioripuistoa ja Onninpolun liikuntapuistoa
- Vertaillessa leikkipaikkojen lukumäärää 1000 asukasta kohden, voidaan todeta leikkipuistojen määrän olevan hyvä:
 - Vuonna 2021 vertailuluvuksi saatiin 1,97.
 - Vuonna 2023 Vertailuluvuksi saadaan 2,02.
- Kunnossapidosta vastaa Kaupunginpuutarhuri Katriina Vuorikivi ja kausityöntekijät.
 - Osastolla on tarve vakituiselle työhön osallistuvalla puistotyönjohtajalle.
 - Ympärivuotisen kunnossapitoon ei henkilöstön vähyyden vuoksi ole mahdollisuutta.

Leikkipaikkaverkoston nykytilanne

Tilapalvelu

- Koulujen pihoiden on yhteensä kolme leikkipaikkaa ja varhaiskasvatuksen pihoiden neljä leikkipaikkaa.
- Tilapalvelu hallinnoi koulujen ja päiväkotien piha-alueiden viheralueita, puustoa ja muuta kasvillisuutta että alueiden ympärillä olevia aitoja.

Koulujen ja varhaiskasvatuksen osalta tilapalvelu tekee asiakaan tilauksesta suunnittelu, kunnossapito-, korjaus ja muutostöitä ja laskuttaa asiakasta erikseen niistä toimenpiteistä, jotka asiakkaan vastuulle kuuluvat.

- Koulut ja varhaiskasvatus vastaavat kiinteistöjensä leikkipuistoista sopimuksen mukaan.
- Orivarsan päiväkodin leikkipaikasta vastaa sopimuksen mukaan Orivesitalo.

Muut leikkipaikat/lähiliikuntapaikat

- Senioripuisto ja Onninpolun liikuntapuisto sijaitsevat alueilla, joita ollaan kehittämässä.
- Oricamping Oy hallinnoivat sopimuksella Säynäniemen aluetta, liikuntapalveluille kuuluvaa uimarantaa lukuun ottamatta.

Talvella leikkivälineisiin pakkaantuva lumi ja jää aiheuttavat turvallisuuspuutteita, kuten pään ja kaulan kiinnijuuttumisriskin ja kovettuvien turva-alustojen vuoksi. Keinot on kuitenkin tarkoitus jättää talveksi paikoilleen 2023 talvesta alkaen yleisillä leikkipaikoilla. Talvikunnossapidosta aiheutuvat turvallisuuspuutteet ilmoitetaan käyttäjille leikkikenttien infotauluissa.

Niittykukan päiväkodin leikkipaikka, Orivarsan päiväkodin leikkipaikka ja Säynäniemen leikkipaikka, Karttunen.

Omavalvontajärjestelmän päivittäminen ja ylläpito

Palvelun turvallisuuden varmistaminen

Turvallisuusasiakirja ja muut asiakirjat

Turvallisuusasiakirja on laadittava lain edellyttämällä tavalla. Lisäksi muut asiakirjat on huolehdittava kuntoon, kuten esimerkiksi huoltokirjanpito.

Tunnista vaarat

Tukesin ohjeita ja työvälineitä hyödyntäen huomioidaan palvelukohtaiset vaarat ja riskit.

Suunnittelu

Palvelu suunnitellaan alusta alkaen mahdollisimman turvalliseksi.

Turvallisuuden hyvät käytännöt

Turvalliset toimintatavat osaksi arkea.

Välineiden vaatimukset

On varmistettava, että palvelussa käytettävät välineet täyttävät vaatimukset.

Tietojen antaminen kuluttajille

Asiakkaille on annettava riittävät tiedot turvalliseen toimintaan.

Onnettomuuskirjanpito

Onnettomuus ja läheltä piti-tilanteista pidetään kirjaa ja pyritään estämään tapausten toistuminen.

Vakavat tapaturmat tai läheltä piti-tilanteet

Vakavat tapaturmat ja läheltä piti-tilanteet ilmoitettava Tukesiin.

Jatkuva parantaminen

Turvallisuustilannetta tulee aina seurata ja ajoissa puuttua vaaralliseen tilanteeseen ja korjata se.

Omavalvontajärjestelmän päivittäminen ja ylläpito

- Puistojen ja yleisten alueiden leikkipaikkojen turvallisuus kuuluu teknisen toimialan vastuualueeseen, josta vastaa tekninen johtaja.
- Turvallisuusasiakirjat päivitettiin puistot ja yleiset alueet leikkipuistojen omavalvontajärjestelmäksi keväällä 2023 vastaamaan nykytilannetta. Sisältö päivitetään vuosittain kunkin osaston vastuuhenkilön toimesta.
- Turvallisuusasiakirja määrittelee/sisältää:
 - kunnossapidon vastuutahot
 - leikkikenttien kunnossapitoon liittyvät työtehtävät
 - leikkikenttien turvallisuuteen liittyvät työtehtävät
 - ohjeet vaarojen poistamiseen
 - onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseen
 - leikkipaikkojen riskinarvioinnin
- Tilapalveluiden osalta edellä mainitut asiat on sovittu kiinteistöjenhuoltosopimuksissa.

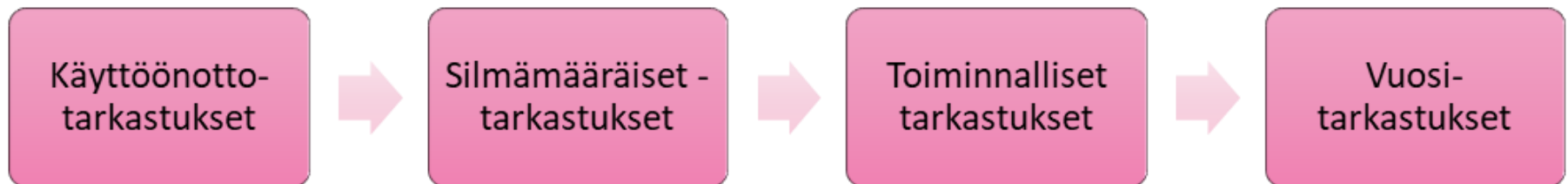
Toiminnanharjoittajan tulee lain 5 §:ssä säädetyn huolellisuusvelvollisuuden täyttämiseksi seurata toiminnassaan tapahtuvia onnettomuuksia ja vaaratilanteita, vaikka näistä ei tarvitsekaan laatia ilmoitusta viranomaiselle.

Vakavista onnettomuuksissa on tehtävä ilmoitus Tukesiin, jos tuote aiheuttaa terveyshaitan.

Leikkipaikkatarkastukset

- Riittävän usein tehtyjen tarkastusten avulla palveluntarjoaja pystyy osoittamaan huolehtineensa leikkikenttensä turvallisuudesta.
- Puistojen ja yleisten alueiden ja tilapalveluiden käyttöönotto-tarkastuksen ja vuositarkastuksen voi tehdä laajan leikkipaikkaturvallisuuden hyväksytysti suorittanut kaupungin henkilöstö, tai ostopalveluna hankittu henkilö.
- Toiminnallisia ja silmämääräisiä tarkastuksia voi suorittaa tarkastuksien tekemiseen perehdytetty kaupungin henkilö tai kausihenkilökunta.
- Buildie-sovelluksen käyttöönotto puistot ja yleiset alueet osastolla.

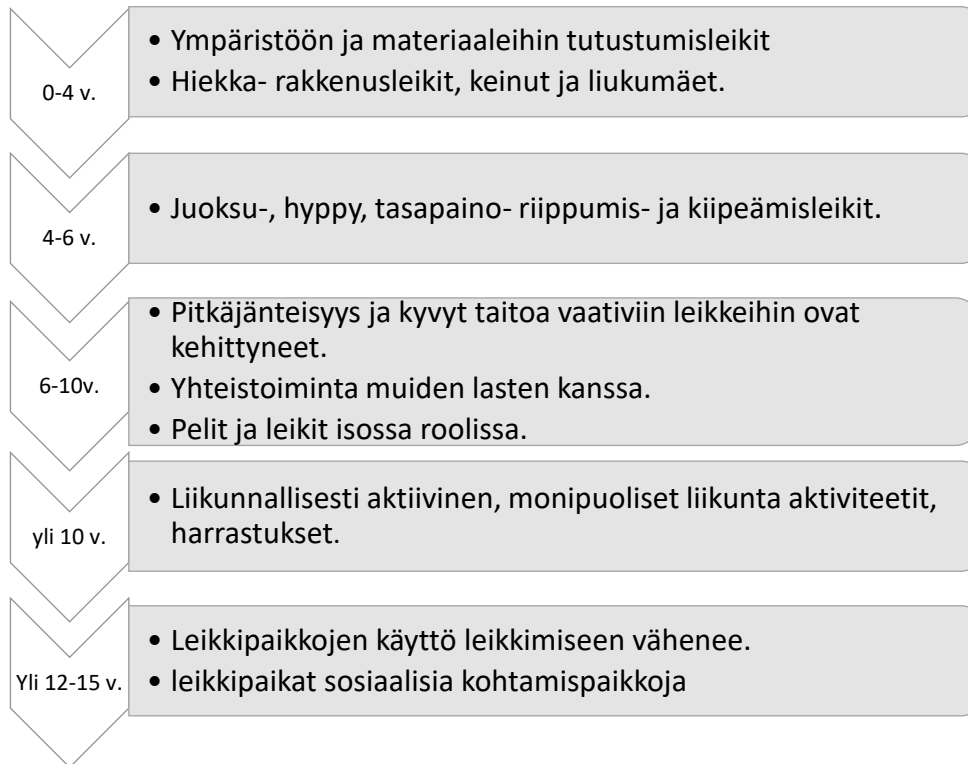
Kuluttajaturvallisuuslaki 920/2011 ei suoraan määrää, kuinka usein leikkipaikan turvallisuus pitäisi tarkastaa. Lain mukaan leikkikentistä ei saa aiheutua vaaraa kuluttajille.

Leikkipaikkojen monipuolisuus ja välineiden kunto

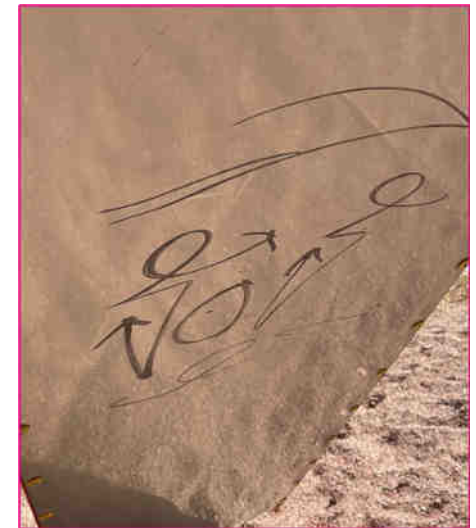
- Leikkipuistojen välineistö on suurilta osin samoilta valmistajilta, joita ovat Kompan, Lappset ja Hags. Leikkipuistoissa on muidenkin valmistajien leikkivälineitä sekä omaa tuotantoa, kuten esimerkiksi hiekkalaatikoita. Suunnitelmassa on esitetty taulukossa kunkin puiston leikkivälineet ja puistot ja yleiset alueet osalta myös ikäluokitus.

Eri ikäluokkien suosimat leikit ja toiminta

Resurssit

- Talousarviossa on osoitettu leikkipaikkojen investointeihin 30 000 e vuodessa, jonka seurauksena kaikkia 18 leikkipaikkaa ei pystytä peruskorjaamaan riittävän usein.
- Leikkipaikat on pidetty käyttäjille turvallisina huonokuntoisia välineitä poistamalla, mikä puolestaan kasvattaa korjausvelkaa ja heikentää palvelun laatua. Leikkipuistoilta toivottiin kuntalaiskyselyssä monipuolisuutta, joka puolestaan vaatii enemmän resursseja ja mm. uusien leikkivälineiden hankintoja.
- Leikkipuistoihin kohdistuva käytön ja ilkivallan aiheuttama kuluminen laskee kohteen arvoa kasvattaen korjausvelan määrää.
- Henkilökuntaresurssit:
 - Tarve vakituiselle työhön osallistuvalla puistopuutarhurille/tiiminvetäjälle
 - Kausityöntekijät

Puupintaisista välineistä tahrojen poistaminen voi olla mahdotonta, jonka vuoksi joudutaan väline maalaamaan tai poistamaan kokonaan. Töhriminen alentaa leikkipuistojen viihtyvyyttä.

Leikkipaikkaverkoston kehittäminen

Leikkipaikkojen kehittämisen vähimmäistavoite on täyttää leikkipaikkoja koskevat yleiset velvoitteet, jotka määräytyvät lainsäädännön, standardien ja viranomaisohjeistusten perusteella. Säädösten avulla ohjataan riskienhallintaa ja varmistetaan tuoteturvallisuus. Lainsäädännön avulla ohjataan yleisestä turvallisuudesta huolehtimista sekä ohjataan viherpalveluiden tuottamista.

Leikkialueiden turvallisuusvaatimuksia esitetään laissa ja standardeissa, joita ovat mm:

- Kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011) määrittää velvoitteet palvelun tarjoajalle
- Tuoteturvallisuuslaki (694/17.8.1990) määrittää velvoitteet tuotteen valmistajalle
- Leikkikenttävälineiden turvallisuusvaatimuksille on olemassa eurooppalaiset standardit, joiden vaatimukset on laadittu yhteistyössä laitevalmistajien, valvontaviranomaisten ja kuluttajatahojen kanssa. Leikkialuestandardit SFS EN 1176, 1177 määrittävät leikkipaikkavälineiden rakenteelliset vaatimukset ja yleiset turvallisuusvaatimukset.
- Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) ohjaa alueiden käyttöä ja rakentamista.
- Järjestyslaki (612/2003) määrittää leikkipaikat yleisiksi paikoiksi, jonka nojalla kaikki järjestyslain määräykset koskevat myös leikkipaikkoja.
- Valtioneuvoston asetus (613/2004) kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista

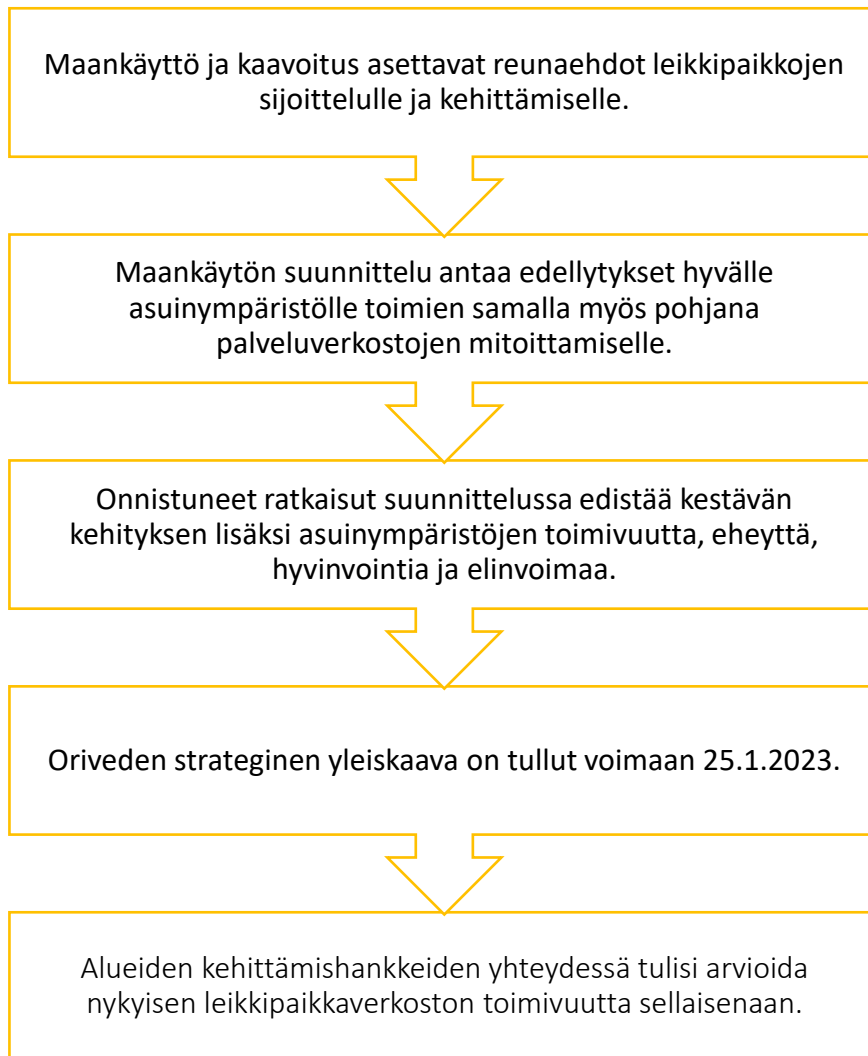

Kaupunkistrategia ja tahtotila

- Oriveden kaupungin strategian visiona on ”Innostava Orivesi”. Kaupunkistrategian tavoitteena on kaupungin elinvoiman vahvistaminen, asukkaiden hyvinvointi sekä innovatiivinen ja kestävä johtaminen.
- Kestävän toiminnan periaatteina palveluiden ja toiminnan järjestäminen taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöystävällisellä tavalla.
- Kaupungin strategiaan pohjautuva hyvinvointisuunnitelma on laadittu vuosille 2022-2025.
- Elinvoimaohjelma 2022-2025 pohjautuu kaupunkistrategiaan ja tarkentaa elinvoiman säilyttämisen ja kehittämisen kannalta tärkeiksi määriteltyjä toimenpiteitä ja asettaa mittarit toiminnan tavoitteille.

Maankäytön muutokset

Kestävän ympäristörakentamisen toimintamalli (KESY)

Tavoite ohjelma, joka antaa vaihtoehtoisia toimintaohjeista viheralan kokonaisvaltaisiin prosesseihin.

Ei ole velvoittava tai pakottava ohjeistus.

Toimintamallin tavoitteena on välttää suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa ympäristöön kohdistuvia haitallisia vaikutuksia.

Toimintamalli pyrkii vastaamaan haasteisiin:

- Ilmastonmuutoksen tuomat ongelmat
- Resurssien tehokkaampi käyttö
- Energiakulutuksen vähentämiseen
- monimuotoisuuden turvaamiseen
- ihmisten osallistamiseen
- Viihtyisien elinympäristöjen monipuolisuuteen
- Saavutettavuuteen

Viheralaan liittyy lisäksi kansainvälisiä, kansallisia ja paikallisen tason haasteita:

- Väestön ikääntyminen
- Kaupungistuminen
- Luonnon monimuotoisuuden heikentyminen
- Eliöiden ympäristöjen väheneminen.

Kestävä kehitys Oriveden kaupungilla

Oriveden kaupungilla kestävä kehitys on osana kaupunkistrategiaa 2030, hyvinvointi-kertomusta ja hyvinvointisuunnitelmaa sekä energiatehokkuuden toiminta-suunnitelmaa.

Puistot ja yleiset alueet osaston osalta pyritään mm. seuraavilla toimilla vaikuttamaan kestävä kehityksen periaatteisiin:

- Poistetuista leikkipaikoista kierrätetään hyväkuntoiset leikkivälineet uusiin kohteisiin.
- Palautettavista leikkipuistoista hyödynnetään valmiit pohjarakenteet
- Turvahiekka kierrätetään mahdollisuuksien mukaan kaupungilla tehtäviin kasvualustoihin.
- Puistojen rakentamisessa huomioidaan luonnon elementit ja niiden sijoittelu leikkipaikkaturvallisuutta noudattaen.

Lapsen luontosuhde

Oriveden kaupungin leikkipaikat sijoittuvat puistoille ja metsäisille alueille, joiden yhteydessä lapsella on aikuisten valvoessa mahdollisuus tutustua myös leikkipuistoa ympäröivään luontoon.

- Luonnonmukaiset viheralueet ja lähiluonto kohteet tarjoavat ympäristön luontosuhteen vahvistamiseen.
- Metsäiset ja puistoiset ympäristöt tuovat leikkipaikoille toivottua varjostusta sekä ylläpitää ja parantaa pienilmastoa. Metsäinen ympäristö tuo omat haasteensa kunnossapidon osalta, mutta sen arvo paahteen ja sääilmiöiden lieventäjänä on tunnistettava.
- Leikkiminen ja ulkona liikkuminen parantaa tutkimusten mukaan niin kognitiivisia kuin fyysisiä kykyjä ja voi auttaa vähentämään autoimmuunisairauksien ja allergioiden puhkeamista.
- Leikkipuistoja koskevien lakien, standardien ja ohjeiden on täyttyttävä leikkipuistojen suunnittelemisessa ja rakentamisessa.

Rahoitus ja toteutusaikataulu puistot ja yleiset alueet

Puistojen ja yleisten alueiden suunnitelman toteutusaikataulu:

- 2023 Siltaojan-, Hautakankaantien-, Saarentien-, Pohjoiskaaren leikkipuistojen aitaus.
- 2023-2024 Uotilantien leikkikenttä.
- 2024: Siltaojan leikkipuiston kehittäminen + peruskunnostus 30 000 €.
- 2024: Saarentien leikkipuiston aitaaminen 25 000 €.
- 2025: Mäkelänrinteen leikkikentän peruskunnostus 45 000€
- 2025: Uusi seniorpuisto Niittykukan viheralue 55 000€
- 2026: Hanhenkujan kehittäminen/ peruskunnostus 50 000€
- 2026: Niittykukan peruskunnostus + kehittäminen 50 000€
- 2027 Ampujantien peruskunnostus 45 000€
- 2027–2028: Kirkkolahden leikkipuiston suunnitteleminen ja rakentaminen 250 000–300 000 €.
- 2028: Moision leikkikentän peruskunnostus 40 000€
- 2029: Isovainionkaaren peruskunnostus + kehittäminen 40 000€
- 2029–2030 mahdollisuus uuden leikkipaikan suunnittelemiseen ja/tai rakentamiseen (Aseman seutu) 170 000€

Rahoitus ja toteutusaikataulu tilapalvelu

Koulujen ja päiväkotien pihojen osalta on tehty alustavia suunnitelmia ja pyydetty tarjouksia:

- 2023–2024: Vuokkokujan päiväkodin pihan kunnostuksesta on vastaanotettu tarjous 2023, jonka kustannukset ovat noin. 140.000 €. Lisäksi voi tulla lisätöitä, joihin on syytä varautua.
- 2023–2024: Kultavuoren päiväkodin leikkipiha on kunnostettava 2030 mennessä. Kultavuoren koulun pihan kunnostuksesta ei ole vielä tarjousta, mutta edellisen kaupunginpuutarhurin arvio kustannuksista on ollut 200.000 €.
- 2024–2025: Niittykukan päiväkodin kunnostusta varten on laadittu suunnitelma, mutta kunnostuksen kustannusarvioita ei vielä ole. Piha-alue on selvästi pienempi kuin Vuokkokujan piha-alue.
- Eräjärven päiväkodin pihaa on uusittu, ja se tulee kunnostettavaksi 2030 mennessä.

Rahoitus ja toteutusaikataulu

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Vanhojen peruskorjaus	30 000	30 000	40 000	40 000	40 000	40 000	50 000	50 000
Uotilantien leikkikentän rakentaminen, Teema: Orivesi, Kepparit	Syksy 2024– kevät 2023?							
Siltaojan leikkipuiston kehittäminen.	30 000							
Saarentien leikkipuiston aitaaminen + kunnostus	25 000							
Mäkelänrinteen peruskunnostus			45 000					
Seniorpuisto Niittykukan/ Vuokkokujan viheralueelle,			55 000					
Niittykukan leikkipuiston kehittäminen, Teema: laivapuisto				50 000				
Hanhenkujan kehittäminen, Teema?				50 000				
Ampujantien peruskunnostus					45 000			
Kirkkolahden leikkipuiston suunnitteleminen ja rakentaminen: Teema: esim. keinupuisto					Yht. n. 250 000 - 300 000			
Isovainionkaaren kehittäminen						40 000		
Moision leikkikentän peruskunnostus						40 000		
Aseman seudun uusi leikkikenttä: suunnittelu ja rakentaminen: Teema esim. junat							170 000	

Tilapalvelu	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Vuokkokujan päiväkodin kunnostus (2023-2024)		140 000						
Kultavuoren päiväkodin piha kunnostettava 2024		Arvio: 200 000						
Niittykukan päiväkodin kunnostus, Suunnitelma on, kustannusarviota ei vielä ole.		Ei vielä tarjoustusta						
Eräjärven koulun ja päiväkodin leikkipihojen kunnostus 2030 mennessä.								